

บทคัดย่อ

แม่น้ำมูลเป็นแม่น้ำสายหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไหลผ่านจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี การที่แม่น้ำมูลไหลผ่านหลายจังหวัดนอกจากจะมีประโยชน์ด้านการเกษตรแล้ว ยังมีประโยชน์ในการสร้างงานขึ้นในชนบท เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งขณะนี้ยังไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจัง โครงการวิจัยเรื่องการศึกษาปริมาณน้ำและคุณภาพน้ำในแม่น้ำมูลที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวจึงเป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตามลำน้ำมูล โดยทำการศึกษาปริมาณน้ำและคุณภาพน้ำที่ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา และที่ อ.เมือง อ.พิบูลมังสาหาร อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี ซึ่งเป็นบริเวณที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวสูงกว่าจังหวัดอื่น คณะวิจัยได้วัดความลึกของแม่น้ำและเก็บตัวอย่างน้ำในฤดูหนาว ฤดูแล้ง และฤดูฝน มาทำการวิเคราะห์ทางกายภาพ ทางเคมี และโลหะหนัก พบว่าในฤดูร้อนปริมาณน้ำรอบ อ.พิมาย แห่งขอไม่สามารถใช้ล่องเรือได้ จึงสามารถท่องเที่ยวทางน้ำได้เฉพาะในฤดูฝนและต้นฤดูหนาว ส่วนบริเวณหลังเขื่อนพิมายมีปริมาณน้ำเพียงพอกับการท่องเที่ยวทางน้ำได้ตลอดปีเพราะมีฝายกั้นน้ำ สำหรับ จ.อุบลราชธานี บริเวณปากแม่น้ำมูล อ.โขงเจียม ถึงเขื่อนปากมูล สามารถล่องเรือได้ตลอดทั้งปี ส่วนการล่องเรือจากปากแม่น้ำมูลมาถึง อ.พิบูลมังสาหาร และ อ.เมือง สามารถล่องได้ตั้งแต่ปลายเดือนกรกฎาคมถึงกลางเดือนกันยายนเท่านั้น ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่น้ำสูงผันแก่งต่าง ๆ อย่างไม่ก็ตามการล่องเรือเป็นระยะทางสั้น ๆ ในเขต อ.เมือง และ อ.พิบูลมังสาหาร โดยไม่ข้ามแก่งที่ไหลขึ้นในยามน้ำลดก็สามารถกระทำได้ตลอดปี คุณภาพน้ำในลำน้ำมูลที่ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา และที่ จ.อุบลราชธานี จัดว่าอยู่ในเกณฑ์ปกติ สามารถใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคได้โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคและการปรับปรุงคุณภาพน้ำก่อน นอกจากนี้ยังสามารถใช้สำหรับการอนุรักษ์สัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ การส่งเสริมกีฬาทางน้ำ และการท่องเที่ยวทางน้ำได้

Abstract

The Mun river is a main river in Northeast Thailand which flows across Nakornrajsima, Burirum, Surin, Srisakes and Ubonrajthani. This gives advantages to these provinces both in agriculture and in creating various jobs for people in rural areas. At present, development of eco-tourism along the Mun river is not much encouraged. This research project, Level and Quality of Water in the Mun River for Water Way Tourism, provides some information for tourism development along the Mun river. The water level and its quality was studied at many areas that has high potentiality for tourism such as Pimai district, Nakornrajsima and Muang district, Piboonmungsaharn district, Khong-jiun district, Ubonrajthani. The research group has measured the depth of the Mun river and collected water samples in winter, summer and rainy season. Physical properties, chemical properties and heavy metals in the water samples were analyzed. It was found that boat traveling was unavailable at Pimai in summer because of low water level. From rainy season to the beginning of winter was a good period for boat traveling. However, the area near Pimai Dam has enough water for eco-tourism all the year. At Ubonrajthani, boat tourism is available all year in the first route, Khong-jiun district & Pak-Mun Dam. The second route, the Mun river & Piboonmungsaharn district and Muang district, is available from the end of July to the middle of September because water level was very high at this period of time. However, boat traveling at short distance in Muang district and Piboonmungsaharn district can be done all the year. Water quality of the Mun river at Pimai district, Nakornrajsima and Ubonrajthani was in normal range. When the water is treated, it is suitable for domestic use. Moreover, it can be used for conservation of aquatic animals, water sports and eco-tourism.